

Ревенко Олена Вікторівна, к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки підприємства та організації бізнесу, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Лагодієнко Володимир Вікторович, д.е.н., професор, завідувач кафедри маркетингу, підприємництва і торгівлі Одеський національний технологічний університет

Уваров Сергій Вікторович, аспірант Інституту тваринництва Національної академії аграрних наук України

Бережа Валерій Володимирович, к.е.н., докторант, Інститут тваринництва Національної академії аграрних наук України

Печка Сергій Сергійович, PhD, викладач кафедри торговельного підприємництва, товарознавства та управління бізнесом, Одеський національний технологічний університет

Revenko Olena, PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of Enterprise Economics and Business Organization Department, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, <https://orcid.org/0000-0003-0110-7291>

Lagodiienko Volodymyr, Doctor of Science in Economics, Professor, Head of the Department of Marketing, Entrepreneurship and Trade, Odesa National University of Technology, <https://orcid.org/0000-0001-9768-5488>

Uvarov Serhii, Postgraduate student at the Institute of Animal Husbandry of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine, <https://orcid.org/0009-0006-4247-7079>

Bereza Valerii, PhD in Economics, Doctoral Student, Livestock Farming Institute of National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine, <https://orcid.org/0009-0006-6698-2889>

Piechka Serhii, PhD, Department of Trade Entrepreneurship, Commodity Science, and Business Management, Odesa National University of Technology, <https://orcid.org/0000-0003-2688-2729>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА СПЕЦИФІКА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ENSURING THE ECONOMIC SECURITY OF AN ENTERPRISE IN THE FACE OF MODERN CHALLENGES: INTERNATIONAL EXPERIENCE AND THE SPECIFICS OF POST-WAR RECOVERY

Ревенко О. В., Лагодієнко В. В., Уваров С. В., Бережа В. В., Печка С. С. Забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах сучасних викликів: міжнародний досвід та специфіка повоєнного відновлення. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2025. Том 10. № 3. С. 264 – 267.

Revenko O., Lagodiienko V., Uvarov S., Bereza V., Piechka S. Ensuring the economic security of an enterprise in the face of modern challenges: international experience and the specifics of post-war recovery. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*. 2025. Volume 10. № 3, pp. 264 – 267.

Сучасні українські підприємства функціонують під впливом безпекових загроз, енергетичних криз, цифрової конкуренції та структурних змін на світових ринках. У статті було обґрунтовано специфіку механізмів повоєнного відновлення підприємств з урахуванням міжнародного досвіду в контексті забезпечення їхньої економічної безпеки. Встановлено, що фінансова, технологічна й кадрова компоненти безпеки мають взаємодоповнюючий характер і визначають стійкість економічної системи загалом. Визначені релевантні цілі процесу забезпечення економічної безпеки (конкурентоспроможність продукції, фінансова стійкість (ліквідність), технологічна незалежність виробничої системи, ефективний менеджмент і розвиток кадрового потенціалу), які створюють взаємопов'язану систему стратегічного управління підприємством. Узагальнено міжнародну практику з формування системи економічної безпеки, що потребує комплексного підходу, який поєднує державну підтримку, корпоративну відповідальність і міжнародне партнерство. Системний підхід до її забезпечення має включати поєднання державних механізмів підтримки, корпоративних стратегій і міжнародної кооперації. Доведено, що забезпечення фінансової стійкості (ліквідності) як важеля економічної безпеки підприємства залежить від внутрішніх чинників, таких як ефективність фінансового менеджменту, структура капіталу, рівень прибутковості та платоспроможності. Зовнішніми детермінантами виступають макроекономічна стабільність, доступ до кредитних та інвестиційних ресурсів, податкова політика та стан фінансових ринків. Для українських підприємств, які функціонують у поточних складних умовах, необхідною становиться диверсифікація ринків збуту та ланцюгів постачання, а також посилення кібербезпеки як захисту від гібридних загроз. Водночас, світовий досвід підкреслює, що потреба у спеціалізованій підтримці малого та середнього бізнесу суттєво загострюється та набуває специфічних механізмів для відновлення, оскільки, попри свою вразливість, такий сектор здатний забезпечити швидке покращення ситуації з зайнятістю та загальною економічною активністю.

Ключові слова: підприємство, повоєнне відновлення, економічна безпека, механізм, забезпечення, чинники впливу, ризики, стійкість, технологічне відновлення.

Modern Ukrainian enterprises operate amid security threats, energy crises, digital competition, and structural changes in global markets. The article substantiates the specifics of the mechanisms for post-war enterprise restoration, considering international experience in ensuring their economic security. It is established that the financial, technological, and personnel components of security are complementary and determine the stability of the monetary system. Relevant goals of the process of ensuring economic security are identified (product competitiveness, financial stability (liquidity), technological independence of the production system, effective management and development of human resources), which create an interconnected system of strategic management of the enterprise. International practice is summarized in the formation of an economic security system that requires a comprehensive approach combining state support, corporate responsibility, and global partnership. A systematic approach to its provision should include a combination of state support mechanisms, corporate strategies, and international cooperation. It is proven that ensuring financial stability (liquidity) as a lever of the enterprise's economic security depends on internal factors, such as the effectiveness of financial management, capital structure, profitability, and solvency. External determinants are macroeconomic stability, access to credit and investment resources, tax policy, and the state of financial markets. For Ukrainian enterprises operating in the current challenging conditions, it is necessary to diversify sales markets and supply chains and to strengthen cybersecurity as protection against hybrid threats. At the same time, global experience underscores that the need for specialized support for small and medium-sized businesses is significantly exacerbated and requires specific recovery mechanisms, as this sector, despite its vulnerability, can drive rapid improvements in employment and overall economic activity.

Keywords: enterprise, post-war recovery, economic security, mechanism, support, influencing factors, risks, sustainability, technological recovery.

Вступ

Першочерговість уваги практиків та науковців до забезпечення економічної безпеки підприємств в умовах сучасних викликів зумовлена поглибленням глобальних ризиків, зростанням не-визначеності зовнішнього середовища та складною трансформацією економічних систем взагалі. Забезпечення економічної безпеки стає запорукою утворення стійкості бізнесу, оскільки воно охоплює захист інвестиційних, фінансових, інформаційних і

кадрових ресурсів. Міжнародний досвід свідчить, що розвинені країни актив-но впроваджують системи ризик-менеджменту, диверсифікацію джерел фінансування та інструменти стратегічного прогнозування для зміцнення такої безпеки. Як правило, особливу увагу приділяють формуванню антикризових механізмів, розвитку партнерських мереж і використанню цифрових технологій для оптимізації витрат та моніторингу загроз. В умовах повоєнного відновлення України питання економічної безпеки набуває стратегічного контексту, оскільки визначає здатність бізнесу забезпечити свою конкурентоспроможність і сприяти національній стійкості.

Зокрема відновлення інфраструктури, ре-структуризація виробництва та залучення іноземних інвестицій потребують підвищення рівня корпоративної відповідальності й прозорості. Водночас інтеграція до європейського економічного простору передбачає адаптацію до міжнародних стандартів безпеки бізнесу. У цьому контексті економічна безпека виступає не лише умовою виживання підприємств, а й фундаментом сталого економічного зростання. Отже, аналіз теоретичних і практичних аспектів забезпечення економічної безпеки підприємств є актуальним напрямом наукових досліджень, що відповідає потребам післявоєнного відновлення та глобальної економічної адаптації.

Різномасштабні питання формування системи економічної безпеки, управління ризиками, підвищення конкурентоспроможності та забезпечення фінансової стійкості розглядаються у працях таких дослідників, як Т. Власенко, Н. Гавловська, О. Гайдук, О. Голій, Н. Дзюбановська, І. Доманецький, Д. Дячков, Я. Жаліло, І. Капран, Л. Ковальська, В. Лутюк, О. Маслак, О. Ревенко, Є. Рудніченко, А. Петяк, І. Потапюк, Я. Яковенко, О. Яремчук та інші. Їхні наукові праці охоплюють теоретичні, організаційно-економічні та управлінські аспекти забезпечення економічної безпеки підприємств, зокрема в умовах трансформаційної економіки та інтеграції до глобальних ринків. Особлива увага приділяється питанням управління фінансовими ризиками, розвитку інноваційного потенціалу, цифровізації управлінських процесів і зміцнення кадрової безпеки. Водночас, попри зростання екстремності управлінських рішень, недостатньо дослідженими залишаються напрями, пов'язані з відновленням економічної стійкості підприємств у післявоєнний період, формуванням механізмів державної підтримки та інтеграцією міжнародного досвіду у вітчизняну практику. Це зумовлює потребу у поглибленому аналізі специфіки функціонування підприємств у постконфліктних умовах та розробленні ефективних моделей забезпечення їх економічної безпеки як ключової умови сталого розвитку національної економіки.

Формулювання цілей статті

Метою дослідження є аналіз міжнародного досвіду та специфіки повоєнного відновлення підприємства в умовах сучасних викликів в контексті забезпечення їхньої економічної безпеки.

Виклад основного матеріалу дослідження

Проблематика досягнення стану економічної безпеки в Україні має системний характер і бере свій початок задовго до початку повномасштабного вторгнення. Такий стан речей, як зазначають експерти [3, 4], обумовлює необхідність врахування в управлінських рішеннях обережних оптимістичних прогнозів стосовно економічного відновлення, так і розуміння нових викликів та загроз економічній безпеці держави та бізнесу.

Міжнародний досвід повоєнного відновлення містить низку цінних особливостей забезпечення економічної безпеки підприємств, адаптація яких є критично важливою для українського бізнесу. Грунтуючись на прикладах Плану Маршалла та економічного дива Південної Кореї, ключовою умовою успіху є створення прозорого та стійкого інституційного середовища. Саме прозоре управління фінансовою допомогою та жорсткий антикорупційний контроль формують надійний фундамент економічної безпеки, мінімізуючи ризики нецільового використання ресурсів та зловживань.

Досвід демонструє необхідність інтеграції ризик-орієнтованого підходу у відновлення, відомого як «відбудувати краще, ніж було», про що також вказують Д. Дячков та О. Ревенко [2, 7]. Для України це означає не просто ремонт, а фундаментальну модернізацію підприємств, що включає перехід на принципи зеленої економіки та цифровізацію. Такий підхід підвищує економічну безпеку через зниження енергетичної залежності за рахунок децентралізації та відновлених джерел. Міжнародні практики пропонують механізми державних гарантій, пільгового кредитування та мікрогрантів для відновлення активів та релокації підприємств до безпечніших регіонів, що безпосередньо зміцнює їхню фінансову стійкість.

Як зазначають О. Маслак, Я. Яковенко та І. Доманецький [6], розробка та впровадження провідними державами стратегій економічної безпеки має системний характер, що передбачає комплексне використання інструментів як зовнішньої, так і внутрішньої політики. Тож сучасні глобальні тенденції свідчать про посилення ролі держави у регулюванні та наданні підтримки стратегічним галузям економіки. Крім того, спостерігається зростання прагнення до формування технологічних альянсів з країнами-партнерами для спільного досягнення цілей безпеки.

Крім того, цінним є досвід географічної диверсифікації виробництва та укріплення логістичних ланцюгів постачання, що є стратегічною відповіддю на тривалі військові ризики. Економічна безпека підприємств в умовах конфлікту вимагає наявності резервних потужностей та альтернативних каналів збуту. Нарешті, забезпечення безпеки передбачає ефективну координацію між донорами та надання пріоритету «місцевій» власності [2], щоб програми відновлення відповідали реальним, а не гіпотетичним, потребам українського бізнесу. Усі ці заходи мають бути спрямовані на перетворення вразливості воєнного часу на стратегічну перевагу стійкості та модернізації.

Отже, основними цілями забезпечення економічної безпеки підприємства є створення умов для його стабільного функціонування, розвитку та стійкості до внутрішніх і зовнішніх загроз. Насамперед це передбачає забезпечення фінансової стійкості (ліквідності), що полягає у зміцненні фінансової бази, підвищенні ефективності використання ресурсів, забезпеченні ліквідності та зниженні залежності від зовнішніх джерел фінансування. Не менш важливою метою для бізнес-структур стає гарантування конкурентоспроможності продукції (послуги), адже саме здатність підприємства утримувати свої ринкові позиції за рахунок конкурентних переваг, пов'язаних з продуктом, визначає його життєздатність в умовах глобальної конкуренції, хоч на внутрішніх, хоч на зовнішніх ринках. Важливою умовою встановлення економічної безпеки виступає технологічна незалежність виробничої системи, що забезпечується розвитком власних інновацій, модернізацією виробничих процесів і впровадженням цифрових рішень. Ефективний менеджмент сприяє раціональній організації діяльності, зниженню управлінських ризиків і підвищенню адаптивності до змін зовнішнього середовища. Водночас розвиток кадрового потенціалу формує інтелектуальну основу безпеки підприємства, адже саме компетентні працівники здатні ініціювати інновації та забезпечити стратегічну гнучкість. Сукупна реалізація цих цілей створює цілісну систему економічної безпеки, яка дозволяє підприємству не лише протидіяти загрозам, а й ефективно використовувати можливості для сталого

розвитку, що показано певними відповідностями між складовими у табл. 1. Слід звернути увагу, що такий системний підхід до забезпечення економічної безпеки підприємства відображається через взаємодію основних цілей, чинників та конкретних управлінських інструментів, що утворюють механізми протікання бізнес-процесів, візуалізовано на рис. 1.

Таблиця 1. Основні цілі економічної безпеки підприємства, інструменти та критерії їх досягнення

№	Ціль економічної безпеки	Інструменти досягнення	Критерії оцінювання
1	Забезпечення фінансової стійкості (ліквідності)	Управління витратами, бюджетування, фінансовий аналіз, диверсифікація джерел доходів, управління ліквідністю	Підвищення фінансової ефективності, стійкості та незалежності
2	Гарантування конкурентоспроможності продукції	Стратегічне планування, управління брендом, інноваційний менеджмент, прототипування, аналітика ринку	Підтримка високого рівня конкурентоспроможності на ринку за рахунок переваг у товарі (послужі)
3	Технологічна незалежність виробничої системи	Інноваційні програми, технічне оновлення, співпраця з науковими установами, впровадження IT-рішень в бізнес-процеси	Збереження та гнучкий розвиток технологічної бази підприємства
4	Ефективний менеджмент	Оптимізація управлінських процесів; впровадження стандартів ISO; системи контролюінгу; стратегічний менеджмент	Оптимальна організаційна структура та висока ефективність управління
5	Розвиток кадрового потенціалу	Програми підвищення кваліфікації; HR-аналітика; корпоративне навчання; партнерство з освітніми закладами; дієва система мотивації	Забезпечення високої кваліфікації персоналу та його інтелектуального потенціалу

Джерело: складено за [6, 7, 8].

При цьому досягнення цілей економічної безпеки підприємства зумовлюється взаємодією зовнішніх і внутрішніх чинників, які формують середовище його функціонування. Гарантування конкурентоспроможності продукції (послуги) визначається внутрішніми факторами, зокрема рівнем продуктивності праці, якістю продукції, інноваційністю та маркетинговою стратегією. Серед зовнішніх вирішальне значення мають ринкова кон'юнктура, інтенсивність конкуренції, зміни споживчих переваг і наявність бар'єрів виходу на зовнішні ринки. В свою чергу, технологічна незалежність забезпечується внутрішніми факторами, такими як інвестиції у дослідження, розвиток власних технологій, модернізація виробничих потужностей і цифровізація бізнес-процесів.

Зовнішні чинники включають доступ до технологічних інновацій, міжнародне співробітництво у сфері досліджень і розробки, рівень імпортозалежності та науково-технічну політику держави.

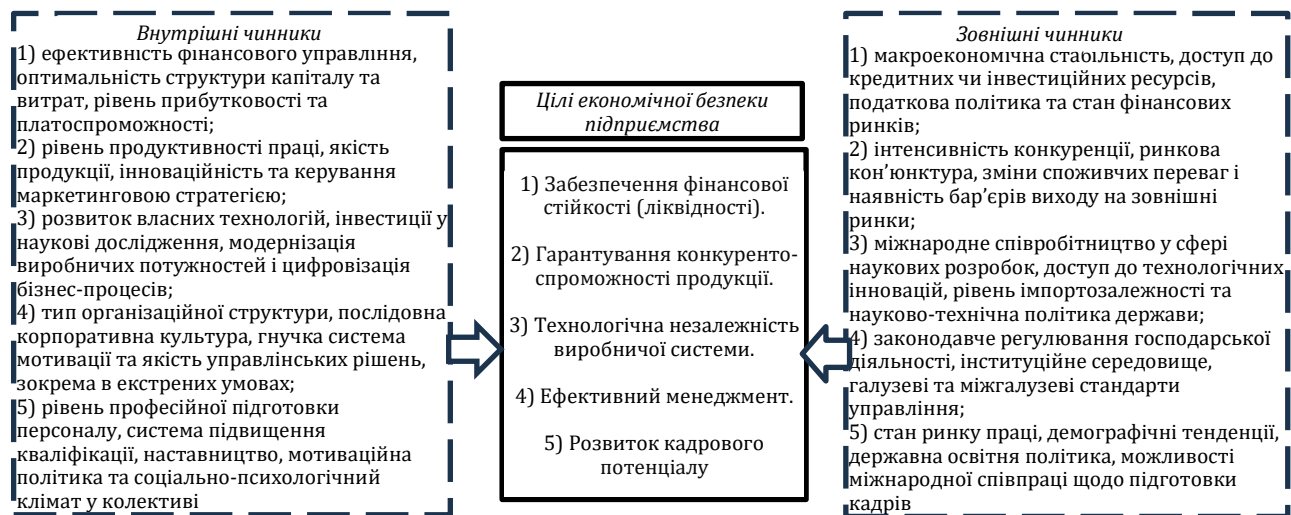

Рис. 1. Релевантні чинники впливу на цілі економічної безпеки підприємства в умовах повоєнного відновлення. *Джерело: сформовано авторами на основі [1, 4, 5, 7].*

Варто зазначити в контексті даного дослідження, що ефективний менеджмент залежить від внутрішніх аспектів, зокрема організаційної структури, корпоративної культури, системи мотивації та якості управлінських рішень. Зовнішніми чинниками виступають законодавче регулювання господарської діяльності, інституційне середовище та галузеві стандарти управління. Розвиток кадрового потенціалу визначається внутрішніми чинниками, зокрема рівнем професійної підготовки персоналу, системою підвищення кваліфікації, гнучкою мотиваційною політикою та сприятливим соціально-психологічним кліматом у колективі. Серед зовнішніх чинників важливими є стан ринку праці, демографічні тенденції, державна освітня політика й можливості міжнародної співпраці у сфері підготовки кадрів. Погоджуємося також з думкою Л. Ковальської, О. Голій та В. Голій [4, С. 131], що ризики внутрішнього середовища пов'язані з імовірністю втрати висококваліфікованих кадрів, витоком стратегічно важливої інформації, скороченням ринкових позицій підприємства, недостатнім рівнем використання виробничого потенціалу та іншими факторами, що знижують його економічну стійкість і конкурентоспроможність. Але збереження обмежені у зовнішній торгівлі, зatoryжана інвестиційна криза та наявні загрози для розширення виробничого потенціалу промисловості, зокрема її переробного сектору, і досі формують суттєві ризики для забезпечення стабільності економічної безпеки в умовах тривалого воєнного стану. Таким чином, оцінювання характеру збалансованого впливу зовнішніх і внутрішніх чинників однозначно має стати логічною практикою для досягнення стратегічних цілей економічної безпеки підприємства. А ефективне управління цими чинниками дозволить мінімізувати ризики, підвищити адаптивність до змін зовнішнього середовища та в цілому забезпечити стійкий розвиток у довгостроковій перспективі.

У контексті повоєнного відновлення забезпечення економічної безпеки підприємств набуває особливого значення в якості ключового чинника стійкого розвитку національної економіки. Як доводить практика, післявоєнні трансформації супроводжуються високим рівнем невизначеності, дефіцитом ресурсів і зростанням ризиків, що вимагає формування адаптивних механізмів управління безпекою бізнесу. Керована економічна безпека стає основою відновлення виробничого потенціалу, відновлення ланцюгів постачання та повернення підприємств до активної участі в між-

народних ринках. Визначені цілі (фінансова стійкість, конкурентоспроможність продукції, технологічна незалежність, ефективний менеджмент і розвиток кадрового потенціалу) формують взаємопов'язану систему стратегічного управління підприємством. Успішне досягнення зазначених цілей можливе лише за умови узгодженої взаємодії держави, бізнесу та міжнародних партнерів. Зовнішні чинники, зокрема підтримка донорів, програми ЄС і міжнародних фінансових інституцій, можуть стати каталізатором стійкого відновлення. Водночас внутрішні чинники, такі як ефективність управління, інноваційність та гнучкість підприємств, безпосередньо визначають тривалість і якість економічної стабілізації. Таким чином, слід зазначити, що сучасна безпекова ситуація в Україні обумовлює також необхідність інтегрувати підхід «зеленого» відновлення, який передбачає системну розбудову нової економічної моделі на принципах сталості, мінімізації екологічних та кліматичних ризиків. Мова йде не лише про фізичну відбудову зруйнованих об'єктів, але й про технологічну модернізацію та децентралізацію енергосистеми для підвищення її стійкості. В будь-якому разі успіх повоєнного відновлення України залежатиме виключно від скоординованих зусиль уряду, міжнародних партнерів, місцевих громад та приватного сектору.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Отже, у ході проведеного дослідження визначено сутність та релевантні цілі забезпечення економічної безпеки підприємств в умовах сучасних викликів і вимог повоєнного відновлення. Сформульовано основні напрями підвищення фінансової стійкості, конкурентоспроможності, технологічної незалежності, ефективності менеджменту та розвитку кадрового потенціалу. Обґрунтовано взаємозв'язок між зовнішніми та внутрішніми чинниками впливу на рівень економічної безпеки підприємства. Систематизовано чинники, що визначають ефективність реалізації кожної цілі, та запропоновано відповідні інструменти їх досягнення. Докладно проаналізовано міжнародний досвід управління економічною безпекою, який може бути адаптований до умов українського бізнес-середовища. Майбутнє повоєнне відновлення підприємств України вимагає глибокого аналізу міжнародного досвіду з метою забезпечення їхньої економічної безпеки в умовах безпрецедентних викликів.

Передусім специфіка українського відновлення полягає у необхідності інтеграції принципів стійкості, прозорості та модернізації в умовах триваючої гібридної війни. Забезпечення економічної безпеки підприємств зараз в пріоритеті для більшості представників бізнесу, що, звісно, вимагає впровадження системних механізмів захисту, диверсифікації та технологічного оновлення. Забезпечення внутрішньої стійкості підприємства, що ґрунтується на його діяльності в межах правового поля, сприяє зменшенню ризику виникнення загроз економічній безпеці, що, у свою чергу, створює передумови для досягнення стратегічних цілей, отримання прибутку, задоволення потреб споживачів та підвищення ефективності подальшого розвитку. В умовах війни, що триває, забезпечення економічної безпеки також вимагає переміщення виробничих потужностей до безпечніших регіонів та розвитку оборонно-промислового комплексу. Зроблено висновок, що економічна безпека виступає не лише захисною, а й стратегічно-розвивальною категорією, яка визначає перспективи сталого економічного зростання.

Література

1. Власенко Т. А., Ревенко О.В., Дзюбановська Н.В. Особливості економічної безпеки аграрних підприємств у сучасних умовах: перспективи та зв'язок з технологічним менеджментом. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Том 8. № 2. С. 16-21. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-2-2>.
2. Дячков Д., Потапюк І., Капран І. Економічна безпека в системі стратегічного управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 24. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-7>.
3. Жаліла Я. А. Економічна безпека України в умовах довготривалої війни: Експертно-аналітична доповідь. Київ: НІСД, 2024. 71 с. DOI: <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2024.08>.
4. Ковальська Л., Голій О., Голій В. Економічна безпека підприємства: сутність, структура та механізм забезпечення. *Економічний форум*. 2023. Vol. 13(1). С. 126-137. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2023-1-16>.
5. Лутюк В., Гавловська Н. Убезпечення діяльності підприємства: зміст, складові та принципи. *Development Service Industry Management*. 2024. № 1. С. 66-73. DOI: [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-5\(9\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-5(9)).
6. Маслак О. І., Яковенко Я. Ю., Доманецький І. В. Міжнародний досвід забезпечення економічної безпеки та адаптація сучасних моделей до українських реалій. *Актуальні проблеми життєдіяльності суспільства: матеріали XXXII Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених*. 2025. DOI: <https://doi.org/10.32782/2079-5009.krnu25.8.16>.
7. Ревенко О. В. Вплив податкових факторів на результати діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2021. № 8. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.8.78>.
8. Рудніченко Є., Яремчук О., Гайдук О., Петяк А. Економічна безпека підприємства: теоретичні основи і сучасний погляд. *Development Service Industry Management*. 2024. Вип. 4. С. 316-320. DOI: [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-8\(47\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-8(47)).

References

1. Vlasenko, T.A., Revenko, O.V., Dziubanovs'ka, N.V. (2023). «Peculiarities of economic security of agricultural enterprises in modern conditions: prospects and connection with technological management». *Ukrains'kyj zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*. Vol. 8. № 2. pp. 16-21. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-2-2>.
2. Diachkov, D., Potapiuk, I., Kapran, I. (2021). «Economic security in the system of strategic enterprise management». *Ekonomika ta suspil'stvo*. Issue 24. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-7>.
3. Zhalila, Ya.A. (2024). *Ekonomichna bezpeka Ukrainy v umovakh dovhotryvaloї vinyi*. [Economic security of Ukraine in conditions of a long-term war]. NISD. Kyiv. Ukraine. DOI: <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2024.08>.
4. Koval's'ka, L., Holij, O., Holij, V. (2023). «Economic security of the enterprise: essence, structure and mechanism of ensuring». *Ekonomichnyj forum*. Vol. 13(1). pp. 126-137. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2023-1-16>.
5. Lutiuk, V., Havlovs'ka, N. (2024). «Ensuring the activities of the enterprise: content, components and principles». *Development Service Industry Management*. № 1. pp. 66-73. DOI: [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-5\(9\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-5(9)).
6. Maslak, O.I., Yakovenko, Ya.Yu., Domanets'kyj, I.V. (2025). «International experience in ensuring economic security and adapting modern models to Ukrainian realities». *Aktual'ni problemy zhyttiedial'nosti suspil'stva*. [Mizhnarodnyj dosvid zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky ta adaptatsiia suchasnykh modelej do ukrains'kykh realij]. *Proceeding of the Materials of KhKhKhlh Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii studentiv, aspirantiv ta molodykh uchenykh*. DOI: <https://doi.org/10.32782/2079-5009.krnu25.8.16>.
7. Revenko, O.V. (2021). «The influence of tax factors on the results of the enterprise's activities». *Efektivna ekonomika*. № 8. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.8.78>.
8. Rudnichenko, Ye., Yaremchuk, O., Hajduk, O., Petiak, A. (2024). «Economic security of the enterprise: theoretical foundations and modern view». *Development Service Industry Management*. Issue 4. pp. 316-320. DOI: [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-8\(47\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-8(47)).

Стаття надійшла до редакції 25.08.2025 р.